

Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις διακονίᾳ του ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν ἦτο πρόσωπον πασίγνωστον καὶ σχεδὸν δημοτικόν. Ἡ ἀριστοκρατία τῷ εἶχεν ἀναπεπταμέναις τὰς πύλας τῶν αἰθουσῶν τῆς, ἦτο δὲ πάντοτε μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων τῆς αὐλῆς. Ἐσπέραν τινὰ ἐν τινι ἀριστοκρατικῇ αἰθούσῃ τοῦ προαστείου Ἀγίου Γερμανοῦ ἦσαν πολλοί τινες συνηθροισμένοι περὶ τοῦ κόμητος, καὶ ἔτεινον πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸ οὖς, διηγούμενον προθύμως ἐν τι τῶν πολλῶν ἐπεισοδίων τοῦ πολυταράχου του βίου. Ἡ ὑπομνηματογραφία ἦτο τότε τοῦ συρμού, καὶ ὅλοι ὅσοι εἶχαν ὑποκριθῆ πρόσωπόν τι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐποποιῇ τῆς ἐπανάστασεως καὶ αὐτοκρατορίας ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ παράσχωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ ὅσων ἐγνώριζον.

Κυρία τις τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ, διακίψασα τὸν κόμητα Ῥοστόπτσιν, τῷ λέγει:— Πρέπει νὰ γράψῃς τὰ ἀπομνημονεύματά σας, κύριε κόμη. Θὰ εἶνε τόσον ἀξιανάγνωστα! —Κυρία μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοστόπτσιν, ἡ ἐπιθυμία σας θέλει ἐκπληρωθῆ, καὶ παρρηθῆ.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κόμης ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κυρίας, καὶ κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά ἐν ἄπλουν φύλλον χάρτου τυλιγμένον, παρυσιάζεται εἰς αὐτὴν, καὶ — Κυρία μου, τῇ λέγει, προσφέρων εἰς αὐτὴν τὸν τυλιγμένον χάρτην, ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς σας. Συνέταξα τὰ ἀπομνημονεύματά μου, καὶ ἰδοὺ αὐτά!»

Ἐκαστος ἐνοεῖ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τῆς περιέργου κυρίας.

Τὴν αὐτὴν ἐκπληξὴν θέλει αἰσθανθῆ καὶ ὁ ἀναγνώστης τοῦ περὶ τούτου ἐγγράφου, ὅπερ δὲν σχολιάζομεν, παρὰ μὲ μίαν καὶ μόνην σημείωσιν, ὅτι, ἐν ᾧ τὸ σπουδαιότερον ἱστορικὸν γεγονός, μετ' οὗ συνεδέθη ἀδιαβήτως τὸ ὄνομα τοῦ Ῥοστόπτσιν, εἶνε ἡ πυρκαϊὰ τῆς Μόσχας, ἐν τοῖς ἀπομνημονευμασιν αὐτοῦ τούτοις οὐδὲ μία λέξις λέγεται περὶ αὐτοῦ.

Ἡ παράδοξος αὕτη ἀποσιώπησις δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ κανένα, διότι, καθὼς εἶπομεν, ὁ κόμης ἀπέκρουσεν αἰετοτε τὴν εὐθύνην τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος· καὶ ὅμως οὐδέποτε ἔλειψαν, ὅσοι εἶδον κατὰ τὸν ἀπαισίον Σεπτέμβριον τοῦ 1812 τὰς περὶ τὸ Κρεμλίον ἐκραγείσας ἐκεῖνας φλόγας, Γάλλοι τε καὶ Ρῶσοι, ν' ἀποδώσωσι τὴν τιμὴν τῆς μεγάλῃς ταύτης θυσίας εἰς τὸν Ῥοστόπτσιν. Παραλείποντες πολλὰ τινὰ ἄλλα, περιοριζόμεθα εἰς τὴν παράθεσιν τῆς γνώμης τοῦ στρατηγοῦ κόμητος Σεργίου, ὅστις ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἱστορία: «Πολλοὶ φρονούσιν, ὅτι ὁ κόμης Ῥοστόπτσιν, αἰετοτε ἐμφορούμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος τῆς εὐγενοῦς εἰς τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεως, ἥτις θέλει καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον, ἀποποιεῖται

σήμερον τὴν ἀθανάτιαν πράξεωσ τόσον μεγάλῃς, μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀφήσῃ δόλοκληρον τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου δόξαν εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκει». Α... Ω...

Ἀπομνημονεύματα τοῦ κόμητος Ῥοστόπτσιν
συναρθῆντα ἐντὸς δέκα λεπτῶν.

ΠΙΝΑΞ

ΤῶΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Α'. Ἡ γέννησίς μου.—Β'. Ἡ ἀνατροφή μου.—Γ'. Τὰ ὄσα ὑπέφερα.—Δ'. Στερήσεις.—Ε'. Ἀξιοσημείωτοι ἔποχαί.—ΣΤ'. Ἡθικὴ προσωπογραφία.—Ζ'. Σπουδαία ἀπόφασις.—Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω.—Θ'. Ἀργαὶ σεβασταί.—Ι'. Τὰ ὄσα μοὶ ἤρρεσαν.—ΙΑ'. Τὰ ὄσα ἀπεστράφη.—ΙΒ'. Ἀνάλυσις τοῦ βίου μου.—ΙΓ'. Ἡ ἄνωθεν ἀντιμισθία μου.—ΙΔ'. Τὸ ἐπιταφίον μου.—ΙΕ'. Ἐπιστολὴ ἀφιερωτικῇ.

Α'. Ἡ γέννησίς μου.

Τῇ 12 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1765 ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς. Μὲ ἐμέτρησαν, μ' ἐζύγισαν, καὶ μ' ἐβάπτισαν. Ἐγεννήθη ἡμεῖς χωρὶς νὰ γνωρίζω διατί, καὶ οἱ γονεῖς μου ἀνέπεμψαν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί.

Β'. Ἡ ἀνατροφή μου.

Μ' ἐδίδαξαν παντὸς εἶδους πράγματα, καὶ παντὸς εἶδους γλώσσας. Διὰ τῆς ἀνασχυντίας καὶ ἀγυρτείας κατάρθωσα πολλάκις νὰ θεωρηθῶ ὡς σοφός. Ἡ κεφαλή μου κατήντησε βιβλιοθήκη πλήρης συγγραμμάτων ἑλλιπῶν καὶ κολοβωμένων, τῆς ὁποίας ἐφύλαξα ἐγὼ τὸ κλειδίον.

Γ'. Τὰ ὄσα ὑπέφερα.

Ἦπέφερα πολλὰ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους, ἀπὸ τοὺς βράπτας, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἔκαμναν στενὰ φορέματα, ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν, ἀπὸ θλίψεις ἀνοφελεῖς, ἀπὸ τοὺς μονάρχας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις.

Δ'. Στερήσεις

Ἐστερήθην τρεῖς μεγάλας ἀπολαύσεις τοῦ ἀνθρώπινου γένους· τὴν κλοπὴν, τὴν λαίμαργίαν, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν.

Ε'. Ἀξιοσημείωτοι ἔποχαί.

Τριακοντούτης ἀρῆκα τὸν χορὸν, τεσσαρακοντούτης τὴν πρὸς τὸ ὄραϊον φύλλον φιλαρέσκειαν, πεντηκοντούτης τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ ἑξήκοντούτης τὸ σκέπτεσθαι, καὶ τοιοιτοτρόπως ἔγεινα ἀληθὴς σοφός, ἢ ἐγωῖσθής, ὅπερ εἶνε τὸ αὐτό.

ΣΤ'. Ἡθικὴ προσωπογραφία.

Ἦμην πείσμων ὡς ἡμίονος, ἰδιότροπος ὡς γυνὴ φιλάρεσκος, εὐθυμὸς ὡς παιδίον, δραστήριος ὡς ὁ Βοναπάρτης, καὶ πάντα ταῦτα κατὰ βούλησιν.

Ζ'. Σπουδαία ἀπόφασις.

Μὴ κατορθώσας νὰ γείνω κύριος τῆς φυσιογνωμίας μου, ἀρῆκα τὴν γλώσσάν μου ἀχαλίνωτον, καὶ ἀπέκτησα τὴν συνήθειαν νὰ σκέπτομαι γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Τοῦτο μοὶ παρέσχε πολλὰς ἀπολαύσεις καὶ πολλοὺς ἐχθρούς.

Η'. Τί ἔγεινα καὶ τί θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω.

Ἦ φίλια καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μὲ συνεκίνησαν